

Brugen af et gammelislandsk tekstkorpus i leksikografisk arbejde

(1)	Íslendinga sögur	1.070.000
	Sturlunga saga	279.000
	Heimskringla	247.000
	Landnámabók	40.000
	Grágás	195.000

		1.831.000

(2)

abbastr so; abbaðist (1)

Njála 124;275 Skarphédinn hló að og spurði hvi hún **abbaðist** upp á arfasátuna. Kerlingin mælti

aðalborinn lo; aðalbornir (1)

Egla 9;378 fram að flytja, að við séum menn **aðalbornir.** Þórolfur svarar þá stygglega:

aðalfestur ky; aðalfestur (1)

Njála 144;313 festum helganda nema fjörbaugur eða **aðalfestur** komi fram að féránsdómi, en alsekjan

aðallega ao; aðallega (1)

Grett 81;1078 fram á fjörðinn. En svo sem þeir komu **aðallega** fram á fjörðinn og á djúpið hægðist

aðalskáli kk; aðalskálann (1)

Eyrb 43;591 þá inn í forhúsið. En er hann gekk í **aðalskálann** vildi hann fara hljóðlega því að hann

aðdjúp hk; aðdjúp (1)

Hávís 9;1316 og hreinsa allt inn að landi. Var þar **aðdjúp** mikið. Mátti þar fljóta skúta eða

aðdjúpur lo; aðdjúpt (1)

Krók 14;1528 á framanverðan sævarbakkann. Þar var **aðdjúpt** mjög og ekki útfiri. Þessi skurður var

aðdráttamaður kk; sjá **aðdráttarmaður kk**

aðdráttarmaður kk; aðdráttamaður (1); aðdráttarmaður (2)

Eyrb 11;543 sex tigu frelsingja. Hann var mikill **aðdráttarmaður** og var jafnan í fiskiróðrum. Hann lét
Fljót 1;675 og í öllu ójafnaðarmaður. Hann var **aðdráttarmaður** mikill að búinu bæði af fjörðum neðan
Grett 25;994 að Lækjamóti og bjó þar. Þorgils var **aðdráttarmaður** mikill og fór á Strandir hvert ár.

aðdráttur kk; aðdrátt (1); aðdrátta (1); aðdráttar (1)

Hávís 2;1301 maður og hinn frálegasti. Hafði hann **aðdrátt** að búi þeirra. Það var eitthvert
Grett 72;1064 að hann vildi fara til lands til **aðdrátta** en þeir Illugi og Glaumur skyldu efnir
Grett 16;972 Ásmundur, "fyrir sakir starfa og **aðdráttar** en Grettir vill ekki starfa. Er hann

aðdrætti hk; aðdrætti (1)

Hrafn 11;1410 hin fyrstu misseri. Hann hafði mikið **aðdrætti** af fiskimönnum. Hrafnkell gekk mjög að

aðeins ao; aðeins (25)

Kjaln 16;1456 svo mikill sem hamar. Mátti þá framan **aðeins** að honum ganga. Kolfinnur mælti
Harð 10;1262 gerð á hafa nema mína sjálfs nema því **aðeins** að það sé skilið undir niðri að hann
Njála 139;303 berjist á þingi þá ráðið þér því að **aðeins** á þá nema þér séuð allir sem öruggastir
Grett 31;1003 fyrir fjörum að öreyndu en því **aðeins** berjast við fleiri nema ætti hann

LjósC	23;1698	og mikill fyrir sér. Og því	aðeins	dugir þeim frændum ef hann sest fyrir
Laxd	42;1600	Guðrún kvað það góð tíðindi "en því	aðeins	er Kjartani fullboðið ef hann fær góða
Njála	144;313	þá mann sekjan, fjörbaugsmann, því	aðeins	ferjanda né festum helganda nema
Svarf	23;1816	þú fékkst hennar, og þykir mér því	aðeins	fullt skarðið í vör þinni ef þú berð
Hænsþ	11;1429	líkar?" Gunnar svarar: "Því	aðeins	gef eg hana að það sé jafnvel þinn
Hænsþ	10;1428	vel sem boðið er. Höfum vér og svo	aðeins	heiman gert ferð vora að eigi mun til
Vatn	29;1877	Ingimundarsona. Má og úr þínu landi	aðeins	í ganga." Már sá landskostinn og
Fóstb	1;775	undir hans konungdæmi, eigi	aðeins	í Noregi heldur í öllum löndum, þeim er
Eirik	5;525	giftu til bera." "Það mun því	aðeins,"	kvað Leifur, "að eg njóti yðvar við."
Laxd	57;1623	með Guðrúnu. Hún tók á því vel	aðeins	og lítið af öllu. Þorgils bauð heim
VígGl	11;1922	til handa Þorgrími og skyldu því	aðeins	ráð takast með þeim Arnóri og Þórdísi
GisL	6;905	yrði angur að því." "Það mun því	aðeins,"	segir Þorbjörn, "ef hann er dauður."
GisS	8;858	jarteigna "og skulum við þetta því	aðeins	sendast á milli að líf annars hvors
GisL	13;911	máli skipta "og skulum við þá	aðeins	sendast í milli," segir Gísli, "ef líf
Vatn	33;1883	eigi mundu fébætur taka og því	aðeins	settast að Jökull gengi undir þrjú
Kjaln	2;1438	skógi vaxið allt Kjalarnes svo að þar	aðeins	var rjóður er menn ruddu til bæja eða
Harð	24;1280	dura þeirra sem á gaffli voru. Norðan	aðeins	var þá á gengt en vestur frá skálanum
Laxd	14;1550	okkra. Þykir mér og þann veg	aðeins	verk þetta er þú hefir unnið að eg
Laxd	40;1596	viljið. Og það ætla eg mér að taka því	aðeins	við trú í Noregi að eg meti lítills Þór
Korm	19;1500	ef eg má ráða og skildist þú svo	aðeins	við þau mál að þess er þér engi von."
Halló	11;1246	skapraunir gervar. Hefir þú svo	aðeins	þína sök til tíu við hann, bæði nú og

(3)	<i>Saga</i>	<i>Ord</i>	<i>Leksemer</i>
	Brennu-Njáls saga	98.938	3.135
	Egils saga	62.254	2.839
	Grettis saga	61.025	3.229
	Laxdæla saga	57.467	2.860
	Eyrbyggja saga	38.061	2.360

(4)	<i>De islandske sagaer</i>		<i>Islandsk nutidssprog</i>		
		<i>Leksemer</i>	<i>Ord</i>		
			<i>%</i>		
	<i>Substantiver</i>	7292	117252	15,63	20,58
	<i>Verber</i>	1447	203148	27,09	20,65
	<i>Adjektiver</i>	2851	31947	4,26	7,14
	<i>Adverbier</i>	706	173484	23,13	23,25
	<i>Pronomener</i>	52	94800	12,64	14,88
	<i>Konjunctioner</i>	20	113823	15,18	12,01
	<i>Numeraler</i>	33	6292	0,84	1,18

(5) *De hyppigste ord i sagaerne*

1	sá pron	45047	20	nú adv	7627	38	ganga v	4313
2	hann pron	32773	21	við præp	7442	39	gera v	3913
3	að conj/præp	31802	22	munu v	7331	40	verða v	3895
4	vera v	31299	23	með præp	7229	41	feða v	3869
5	eg pron	17992	24	svo adv	7154	42	sig pron	3642
6	til præp	15928	25	eigi adv	6877	43	þykja v	3589
7	í præp	14549	26	sinn pron	6014	44	emi adv	3283
8	en conj	13289	27	fyrir præp	5835	45	eftir adv/præp	3269
9	er conj	12723	28	sjá pron	5829	46	annar pron	3261
10	á præp	11615	29	sem conj	5814	47	hinn pron/art	3156
11	þá adv	11492	30	af præp	5477	48	vel adv	3134
12	þú pron	11482	31	mæla v	5149	49	hver pron	3035
13	hafa v	11220	32	vilja v	4981	50	upp adv	2943
14	maður m	9863	33	mikill adj	4963	51	síðan adv	2858
15	þar adv	8645	34	hún pron	4944	52	eiga v	2850
16	segja v	8636	35	allur pron	4472	53	láta v	2787
17	um præp	7870	36	taka v	4469	54	heita v	2661
18	koma v	7741	37	skulu v	4376	55	búa v	2656
19	fara v	7687				56	sjá v	2626

57	einn num/pr/adj	2575	75	mega v	1748
58	ef conj	2562	76	frá præp/adv	1729
59	riða v	2426	77	þinn pron	1667
60	konungur m	2217	78	hönd f	1653
61	svara v	2174	79	hér adv	1648
62	þó adv/st 2137		80	fá v 1635	
63	margur adj	2110	81	mjög adv	1633
64	skip n	2095	82	ætla v	1629
65	spyrja v	2055	83	vita v	1618
66	minn pron	2040	84	fé n 1598	
67	góður adj 2033		85	bróðir m	1551
68	biðja v	1966	86	eða conj	1523
69	heim adv 1961		87	leggja v	1496
70	út adv	1905	88	bera v	1459
71	mál n	1905	89	þegar adv/c	1432
72	enginn pron	1889	90	gefa v	1425
73	nomur pron	1856	91	úr præp/adv	1403
74	son(ur) m	1845	92	fram adv	1398
			93	finna v	1397
			94	vetur m	1394
			95	land n	1385
			96	ráða v	1286
			97	sitja v	1187
			98	kona f	1179
			99	standa v	1174
			100	rád n	1153
			101	dagur m	1135
			102	bjóða v	1121
			103	hlaupa v	1101
			104	kalla v	1099
			105	yfir præp	1091
			106	fyr adv	1085
			107	frændi m	1057
			108	áður adv	1046
			109	jarl m	1032

(6)	<i>Hankøn</i>	<i>Hunkøn</i>	<i>Intetkøn</i>
	<i>Sagaerne Nutidssprog</i>	<i>Sagaerne Nutidssprog</i>	<i>Sagaerne Nutidssprog</i>
	44,13%	34,8%	23,61%
		32,9%	35,08%
			32,2%

(7)	<i>Hankøn</i>	<i>Hunkøn</i>	<i>Intetkøn</i>	<i>I alt</i>
	<i>I alt</i>	<i>Sagaerne</i>	<i>Sagaerne</i>	<i>Sagaerne</i>
		<i>Sagaerne</i>	<i>Sagaerne</i>	<i>ÍO</i>
<i>Nominativ</i>	41,25	16,95	14,04	27,54
<i>Akkusativ</i>	32,87	45,63	50,74	41,13
<i>Dativ</i>	17,72	26,38	24,40	21,71
<i>Genitiv</i>	8,16	11,03	10,81	9,62
				11,3

(8) **sandur kk**; sand (3); sanda (3); sandana (2); sandar (5); sandi (1); sandinn (9); sandinum (4); sands (1); söndum (1)

Svarf	22;1814	mikil. Ljótólfur hafði og riðið út á	sand	að vita um við og skyldi draga heim.
Njála	126;276	sinna. Þeir Flosi riðu vestur á	sand	. Flosi bað þá fyrst ekki allákaft riða
Njála	152;333	segja frá Birni og Kára að þeir riða á	sand	og leida hesta sína undir melbakka og
Dropl	3;350	bönda. En hún kvað þá farið hafa út á	sanda	átta saman. "Hvað gera húskarlar?"
Eyrb	42;589	og svo út til Hofgarða og þaðan út um	sanda	með sæ. Og er þeir komu mjög út að
Njála	76;212	þegar þeir spurðu það og austur yfir	sanda	til Hofs. Þá sendu þeir orð Starkaði
Egla	23;394	þá sigldu þeir vestur um landið fyrir	sandana	. En er vedrið tók minnka og lægja brim
Floam	32;762	og kom fjöldi manns. Pyttar voru um	sandana	viða og voru fullir með vatni þó að
Egla	30;404	þar er ekki malargrjót, eru þar smáir	sandar	allt með sæ - var það eitt kveld þá er
Eirik	8;530	þar var öræfi og strandir langar og	sandar	. Fara þeir á bátum til lands og fundu
GrænS	2;1099	það land var slétt og skógi vaxið og	sandar	hvitir viða þar sem þeir fóru og
Fljót	5;679	þóttist ganga með sjónum þar sem voru	sandar	miklir og útfiri. Og er það þraut varð
GrænS	4;1102	milli skógar og sjóvar, og hvítir	sandar	. Þar var eyjótt mjög og grunnævi mikið
Floam	15;740	og gaf þér það. En þú skalt fela það í	sandi	og seg honum að þú vitir eigi hjólt
GunKe	3;1148	svo langt fram á sumar að engi kom í	sandinn	að kaupa við þá. En það sama
Egla	87;514	Steinar ekki. Hann rasaði ofan á	sandinn	en Lambi hljóp heim. Og er Steinar
Vopnf	13;1999	hátt hornin og gekk hann á	sandinn	fram hjá Sunnudalsmynni. Enn sá eg fara
Egla	87;514	þá reið Þorsteins utan um	sandinn	. Lambi bjó á Lambastöðum og sá
Njála	126;277	vestan vötnin og stefndu svo vestur á	sandinn	. Létu þeir þá Eyjafjallajökul á
Fljót	5;682	fyrir neðan kné og kom sverðið í	sandinn	niður. En jötunninn féll og kvað
Harð	29;1285	Svinadal svinum bænda og ráku ofan á	sandinn	og drápu þar svinin og lögðu á skip,
Dropl	1;347	og hér fundið." Þau grófu þar	sandinn	og fundu kistil einn fullan af silfri
Grett	37;1012	Þorbjörn ferðalangur kom síð dags í	sandinn	. Voru menn þá búinir til borða og tóku
JökBú	1;1460	Gnipa segir: "Eitthvað fór þar eftir	sandinum	." "Eigi veit og hvað vera má,"
GrænS	4;1102	Ganga síðan til skips og sjá á	sandinum	inn frá höfðanum þrjár hæðir og fóru
Grett	20;985	naustum sínum. Þeir sjá að skip lá á	sandinum	og bera brátt kennslu á að það var
Floam	16;740	mold. Þorgils dró nú sverðið upp úr	sandinum	og börðust síðan. Og er þeir hafa
Njála	131;286	þá riðu þeir norður allt til	sands	en sumir til Fiskivatna og hurfu þar
Fljót	5;680	fjara en eigi flöð. Hann gengur með	söndum	nokkrum og stefndi til norðurs, mjög

(9) *skipverji* ... m. en af Besætningen paa et Skib; Matros ...

skipverji kk; skipverja (10); skipverjar (19); skipverji (1); skipverjum (15); skipverjunum (1)

Fóstb	20;818	"Ókunnigur ertu mér og mun eg vita við	skipverja	mina hvað þeim sýnist ráð, hvort eg
Grett	17;976	Grettir. Hafliði fór til þeirra	skipverja	og mælti: "Mikið er erfíði yðvart og
GrænS	6;1105	var ráðin ferð hans og réð hann sér	skipverja	, sex tigi karla og konur fimm.
Fóstb	16;812	Hann flutti þá út á skip allt fé	skipverja	sinna og lét skipið liggja um akkeri
Egla	28;402	För Grimur þá í brott og aftur til	skipverja	sinna og sátu þar hvorir um veturinn
Egla	48;427	Þórólfi jafnan og mat hann þá mest	skipverja	sinna. Þeir bræður voru þann vetur í
Grett	9;962	en ekki norður þangað. Önundur spurði	skipverja	sína hvort þeir vildu leita fyrir
Egla	27;401	hann var banvænn þá kallaði hann til	skipverja	sína og sagði þeim að honum þótti
Egla	33;408	þeim Birni báðum til sín með alla	skipverja	sína. Björn þekktist það. Var þá
Vopnf	4;1990	vaknar Þorleifur snemma og vekur upp	skipverja	sína. Stigu þeir á bátinn og reru
HallÓ	4;1230	allt saman mikil tíðindi. Urðu	skipverjar	allir á það sáttir að þeir skyldu
Egla	33;408	Björn höfðu búðir. Björn og þeir	skipverjar	allir fóru til vistar með Skalla-Grími.
Krök	15;1530	þar til er þeir komu út úr firðinum.	skipverjar	Bárðar gátu borgið reida sínum. Lögðu
JökBú	1;1459	sker upp með Úlfi stýrimanni og sumir	skipverjar	en sumir drukknudu. Voru þá allir
Grett	38;1014	er þeir voru þá við komnir. En er	skipverjar	Grettis sáu eldinn töludu þeir til að

LjósC	29;1712	ad berjast eigi og því tóku flestir	skipverjar	. Hallur svarar: "Eigi mun eg
Egla	62;464	Eiríks konungs en förúnautar Egils og	skipverjar	hans höfðu þar frið góðan og vörðu
Egla	27;401	síðar andaðist Kveld-Úlfur. Gerðu	skipverjar	hans svo sem hann hafði fyrir mælt að
LjósC	29;1712	og örkuðlaði menn. Og er það sáu	skipverjar	hans tóku þeir að dirfast og vörðu
Egla	56;442	háleyska, byggði þá í bverárhlið og	skipverjar	hans. Hrómundur var faðir Gunnlaugs,
Grænþ	3;1113	fjólmeni mikid. Össur kom þar og	skipverjar	hans. Og er dómur var settur þá
Egla	35;409	um veturinn með Skalla-Grími og allir	skipverjar	hans. Þórlfur gerði sér títt við
Halló	5;1231	þá Hallfreður skirður og allir hans	skipverjar	. Hélt Ólafur konungur Hallfreði undir
Laxd	21;1563	var er þar var skipsforingi. En er	skipverjar	Ólafs sjá mikid riddaralið ríða til
Þórð	2;2012	heim bræður hans og systir og allir	skipverjar	. Situr Þórður um kyrrt þann vetur.
Grett	17;976	ad sauma að höndum Gretti og höfðu	skipverjar	það mjög í fleymingi við hann.
Föstb	18;816	og eftir leitað hvorir fleiri væru	skipverjar	, þeir er sigla vildu eða hinir er í
Föstb	7;788	stóð uppi. Þar kom og Þormóður og	skipverjar	þeirra. Þeir fara norður á Strandir
Flóam	21;747	nú beint fyrir yður því að margir eru	skipverjar	þinir að bana komnir og enn muntu höfn
Egla	27;401	kyrstór maður og auðigur. Hann var	skipverji	Kveld-Úlfs. Hann hafði verið aldavinur
Laxd	21;1564	máli, að eg vil öllum yður gríð gefa	skipverjum	. En um frændsemi þá er þú telur við oss
Þórð	2;2012	engan vil eg til mín taka af þessum	skipverjum	. En það ræð eg þér að þú heitir því
Eirik	3;522	bóndi. Hann tók við Þorbirni og öllum	skipverjum	hans um veturinn. Þorkell veitti þeim
Eirik	3;522	Likaði Þorbirni vel og öllum	skipverjum	hans. Í þenna tíma var
Harð	19;1273	Hann bauð honum heim með sér og öllum	skipverjum	hans. Ormur játaði því og þakkaði honum
Laxd	77;1652	Bolli hinn þrúði. Hann lýsti því fyrir	skipverjum	sínum að hann ætlaði vestur til héraða
Laxd	5;1539	í brott úr Færeyjum og lýsir því fyrir	skipverjum	sínum að hún ætlar til Íslands. Hún
Egla	23;394	í þeirri sveit. Hængur gaf land	skipverjum	sínum en seldi sumum við litlu verði
Kjaln	1;1437	vasklegustu menn. Helgi skipaði	skipverjum	sínum lönd þau sem hann hafði numid.
Föstb	16;811	skipi Þorgeirs. Hann fór á báti með	skipverjum	sínum til kaupskipsins og
Njála	158;344	Kári þá til skips síns. Sagði hann þá	skipverjum	sínum vigid. Þá sigldu þeir norður til
Eirik	1;519	leysti hann. Og er Auður gaf bústað	skipverjum	sínum þá spurði Vifill hvi Auður gæfi
Egla	28;402	Álftanes. Skalla-Grimur gaf land	skipverjum	sínum. Ána gaf hann land milli Langár
Laxd	77;1652	og fékk skip sitt og varnað í hendur	skipverjum	sínum. Bolli ríður frá skipi við
Eyrb	4;539	er hann kallaði Þórsá, og byggði þar	skipverjum	sínum. Hann setti bæ mikinn við
Eirik	7;528	af sér í móti því að hann bauð þessum	skipverjunum	báðum heim til sín til veturvistar í

skipverji, m. Mand som er sammen med en (*e-s*) paa et Fartøi ...

(10) Simply the presentation of keywords in a KWIC format concordance brings out patterns in the text data which are then immediately obvious to the lexicographer but which would otherwise easily pass unnoticed. (*Looking Up*, 41)

a In nearly every case, a structural pattern seemed to be associated with a sense. Despite the broad range of material in the corpus, when the instances were sorted into 'senses', a recurrent pattern emerged. Of course, it is not possible to say how far the pattern had subliminally influenced the sorting process; certainly it was not usually done consciously, and the emergence of a pattern was often a pleasant surprise. The pattern was rarely if ever found in every instance unless it was a marginal sense with very few citations. But in the vast majority of cases, the compiler, in choosing typical instances, had little doubt about the kind of syntactic pattern that would have to be featured.

b In a large number of cases - including most of the common meanings of the common words - the sense and the phraseology seemed to have a closer relationship than in *a*. There was not just a typical syntax, but a typical pattern of lexical collocation as well, and a distribution of meaning across a number of words. Instead of the normal assumption that meaning is a property of the word, except in a number of idiomatic phrases, it was clear that in these central patterns of English the meaning was only created by choosing two or more words simultaneously and disposing them according to fairly precise rules of position. (*Looking Up*, 109-110)

(11) *alldjarfliga*, adv. med stor Dristighed eller megen Iver for at trænge sig frem ...

alldjarflega *ao*; alldjarflega (8)

Börð	13;2043	Síðan ganga þeir saman og berjast	alldjarflega	. Fann Þórður það brátt að Sörli var
Eyrb	62;616	menn til varnar og barðist sjálfur	alldjarflega	. Hann gekk mjög út á virkið er hann
ÞorSH	2;2062	koma milli klæða sér og barðist þá	alldjarflega	. Litlu síðar heyrðu þeir mælt í
Gullþ	15;1136	manna. Þá kom Gunnar að og barðist	alldjarflega	. Þórir bað sína menn hlífa sér og gæta
Grett	2;955	fram þá hélst ekki við. Þórir barðist	alldjarflega	og féll á skipi sínu með mikilli
Börð	11;2039	öðrum stór sár. Steingrímur barðist	alldjarflega	og varð fjögurra manna bani. Skiptist
Grett	4;957	af skipunum. Víkingar lögðu að	alldjarflega	og þóttu hinir komnir í stilli.
Gullþ	12;1131	við tunganarð í Raudsdal og börðust	alldjarflega	því að Rauður var frækn maður. En svo

(12) *alldrengiliga*, adv. paa saadan Maade, at man derved viser *mikinn drengskap*. *drengskapr*, m. Tænkemaade, Opførsel, der gjør en til et saadant Menneske, som han bør være.

alldrengilega *ao*; alldrengilega (7); alldrengilega (1)

HallM	4;1199	að og sækja að þeim en þeir verjast	alldrengilega	. En þó kom þar sem mælt er að ekki má
Kjaln	16;1457	Kolfinnur hjó hart og tíðum og sótti	alldrengilega	. Hjóst þá allmjög skjöldur Búa. En er
Eyrb	58;613	áköfustu en þeir Óspakur vörðust	alldrengilega	. Varð þeim þó handfátt og urðu þeir
JökBú	2;1463	þeir báðir að Eitli en hann varðist	alldrengilega	. Þar kom um síðir að þeir gátu drepit
Gullþ	20;1142	hvortveggi mjög sár. Þorgils varðist	alldrengilega	en féll þó fyrir þeim Gunnari og Grími.
Gullþ	8;1127	Hyrningur Hallsson kom heim og segir	alldrengilega	frá för þeirra Þóris. Hallur
Gullþ	13;1132	hjalla einum. Varðist Þorbjörn þaðan	alldrengilega	með stokkinum því að vopn hans höfðu
Grett	82;1079	sóttu að fast en Illugi varði þá báða	alldrengilega	. En Grettir var með öllu óvígur bæði

(13) *drengiliga*, adv. paa en Maade som passer sig, er eiendommelig for *drengr*...

drengilega *ao*; drengilega (55); drengilegar (2); drengilegast (1); drengilegasta (2)

Njála	135;294	skyldu á leggja að gera þetta vel og	drengilega	. Eftir það stefndi Mörður til sín
HallÓ	3;1227	sóttu að þeim en þeir vörðust vel og	drengilega	. En þó kom að því sem mælt er að ekki
Finnb	27;650	sækja að Finnboga en hann verst vel og	drengilega	. Er það sagt að þeir falla báðir synir
Flóam	33;764	annan veg" og skildu þeir vel og	drengilega	. Föru þeir utan eftir það. Eitt
GunKe	4;1149	miklu kappi en hann varðist vel og	drengilega	. Gekk svo lengi þar til að hann hafði
Eyrb	29;572	Birni atgöngu en hann varðist vel og	drengilega	. Gengu þeir fastast að Þórisssynir. Þeir
GunKe	5;1152	í ákafa en hann varði sig vel og	drengilega	. Hann hjó þá til Gálu svo að af tók
Eyrb	45;596	Þorbrandssynir vörðust vel og	drengilega	. Höfðu þeir og vígi gott því að
GislS	35;896	nú að rösklega en hann verst vel og	drengilega	. Komu þeir nú hart saman. Gíslí vó þá
Hrafn	14;1414	þegar atgöngu. Eyvindur verst vel og	drengilega	. Skósvéinn Eyvindar þóttist ekki
Finnb	42;671	brá þá sverði og varðist vel og	drengilega	. Varð hann nokkuð skeinusamari en þeir
Vatn	41;1894	öllumegin en hann varðist vel og	drengilega	. Þá reiddi hann upp. Eftartanga og kom
Finnb	27;650	nú tíu en hann verst einkar vel og	drengilega	. Það er nú að segja frá Hrafn.
Þorhv	7;2058	þeir bræður vörðust bæði vel og	drengilega	en féllu báðir þar að síðustu með
Finnb	35;658	með honum. Þorkell varðist vel og	drengilega	og féll við góðan orðstír. Bergur lagði
Finnb	41;670	Finnbogi segir: "Þetta er boðið vel og	drengilega	sem von er að þér. En þar sem eg lét
LjosC	12;1673	Helgason, og héldu þá sett vel og	drengilega	síðan. Þorkell bjó í Krossavík til
Vatn	7;1851	Þórdís mælti: "Vel er slikt mælt og	drengilega	og svo mundi gert hafa móðurfabir þinn
Egla	84;511	að Oddur hefir honum vel veitt og	drengilega	og þeirra vinátta skal nú vera miklu

(14) *unz*, conj. indtil at

unz st; unz (36)

Fljót	18;709	Arneiðarstaði í kvöld og biðið min þar	unz	eg kem á morgun, nema eg finni eigi
Njála	142;306	Vil eg eiga réttning allra orða minna	unz	eg kem máli mínu til réttra laga.
Grett	52;1033	enginn varðhöld á sér. Hann fór nú	unz	er hann kom í Vatnsfjarðardal og fór
Börð	9;2032	og riður undan sem mest getur hann	unz	hann kemur heim til Þverár og unir
Eirik	3;522	ráða skyldu. Einar fór suður aftur	unz	hann kemur heim. Nokkuru síðar
Eirik	4;524	sagt. Þyr Þorbjörn skip sitt og fer	unz	hann kemur í Brattahlíð. Tekur Eiríkur
Vopnf	2;1988	bolóxi mikla á hávu skafti. Hann fer	unz	hann kemur í sauðahús og rekur þaðan
BandK	4;32	þá fer Oddur með hinn tuttuganda mann	unz	hann kemur skammt frá bæ þeim er
GunKe	6;1153	þau skildu. Gekk Gunnar þá leið sína	unz	hann kom heim. Urðu hans menn honum
Þorhv	6;2056	yfir Lagarfljót og upp með fljótinu	unz	hann kom í Atlavík snemma morguns.
Fljót	21;720	Mývatns og fara svo vestur til sveita	unz	hann kom til Helgafells, því að hann

Vatn	40;1891	taka við honum og fór hann um sveitir	uns	hann kom til Óttars og bað hann
Fljót	18;711	vermans. Nú dregur þó saman með þeim	uns	hann kom upp í ásinn. Þá hallar burt af
Svarf	24;1817	Karl Karlsson vex upp með móður sinni	uns	hann var tólf vetra gamall og töluðu
GíslS	24;879	fer hann í Geirþjófsfjörð og er þar	uns	haustar. Þá fer hann enn til Þorkels
Grett	30;1001	annan mann. Þeir voru fimm saman, ríðu	uns	þar til er þeir komu á
GíslS	3;854	er til komu. En þau Gíslí fara	uns	þau koma í Friðarey til Styrkårs og
Njála	6;132	Hún bjó sig skjótt og síðan ríða þau	uns	þau koma til þings. Unnur gekk
Grett	90;1092	með góðu föruneyti og fóru alla leið	uns	þau komu í Noreg. Tóku
Fljót	23;723	Þeir ríða nú út eftir héraði	uns	þeir koma á Arneidarstaði. Er gengið
Hrafn	14;1414	undan. Ríða þeir Sámur þá allt að einu	uns	þeir koma á heiðarbrúna. Sá hann þá
Þórð	9;2033	ríða eftir þeim. Ríða þeir leið sína	uns	þeir koma á Miklabæ í Óslandshlíð.
Fljót	13;697	hvorutveggju með hinu vestra landinu	uns	þeir koma fyrir nes það er gengur
GíslS	7;857	Þeir fara dag þann og um nóttina	uns	þeir koma í dal þann er gengur upp af
GíslS	29;887	þessu máli. Sveinarnir fara nú	uns	þeir koma í Geirþjófsfjörð og liggja
BjHit	30;114	þær er upp liggja í dalinn frá Völlum	uns	þeir koma í Hólmsland og töluðust þá
Korm	7;1476	Þetta ráð taka þeir, fara	uns	þeir koma í Saurbæ. Tók Bersi vel við
Vopnf	18;2004	Fara þeir nú sem þeir mega mest	uns	þeir koma mjög svo í öndverðan dalinn.
Fljót	18;708	til Óss og upp í heiði til Gönguskarðs	uns	þeir koma svo upp að ein brekka var
Harð	36;1290	sté á skip reiður mjög og fara nú	uns	þeir koma þar að er Geir flaut dauður
GíslS	11;862	Hann ljær þeim hestana og ríða þeir	uns	þeir komu á Mosvöllu og þaðan inn
Fljót	26;727	nú ofan að ánni og upp eftir nesinu	uns	þeir komu á Viðivöllu. Þá var af
Njála	131;287	í braut og fyrir norðan jökul og svo	uns	þeir komu til Svinafells. Flosi sendi
Heið	22;1373	og styðjið hana á baki og ríðið svo	uns	þér komið fram að Faxalæk. Hann fellur
Grett	19;985	hans alla hluti vel. Leið nú svo fram	uns	Þorfinns var heim von.
Harð	38;1292	ofan Inðriðastíg hjá Þyrli og beið þar	uns	Þorsteinn fór til blóthúss síns sem

(15) *samkvæði*, n. Enighed, Udtalelse hvorved man siger sig enig med en, i eller angaaende en Sag.

samkvæði hk; samkvæði (4); samkvæðis (1)

Njála	142;307	annar taldi vætti fram en báðir guldu	samkvæði	"að Mördur nefndi sér Þórðd í vætti en
Njála	142;311	einn fram kvíðinn en allir guldu	samkvæði	og kvað svo að orði: "Mördur
Njála	142;308	taldi annar vætti fram en báðir guldu	samkvæði	og kvaðu svo að orði að þeir Mördur
Njála	144;314	taldi einn fram kvíðinn en allir guldu	samkvæði	. Þeir höfðu allir unnið fimmtardómseið
Heið	29;1383	heldur en þeir og skulu þeir þess	samkvæðis	gjalda. "Þó má nú eigi letja yður að

(16) *gullrekinn*, adj. indlagt med Guld ...

gullrekinn lo; gullrekið (11); gullrekin (1); gullrekinn (3); gullrekna (6); gullreknu (2)

Njála	86;222	gaf jarl Kára sverð gott og spjót	gullrekið	en Helga gullhring og skikkju en Grími
Laxd	37;1587	grám feldi og hafði í hendi bryntröll	gullrekið	er Haraldur konungur gaf
Njála	84;220	og fagurt. Sjá maður hafði spjót	gullrekið	í hendi. Hann spurði: "Hverjir
Þórð	8;2030	um jólin. Hann hafði gefið Þórði spjót	gullrekið	og heitið honum sínu liði hvar sem
Njála	68;203	Starkaðarson nafna sínum spjót	gullrekið	og reið heim síðan. Gerðu þeir með sér
Laxd	21;1565	Ólafi til skips og gaf honum spjót	gullrekið	og sverð búið og mikið fé annað. Ólafur
Gullþ	8;1127	veitir þá snarpa atgöngu. Hann hafði	gullrekið	spjót í hendi. Hann hleypur í flokk
Eyrb	13;545	Hann hafði búið sverð og	gullrekið	spjót, myrkblán skjöld og mjög gylltan,
HallM	4;1198	Þeir settu úti spjót sín. Grís átti	gullrekið	spjót. Nú sátu þeir að málunum og
HallÓ	2;1226	en settu úti spjót sín. Grís átti	gullrekið	spjót. Þeir tóku tal sitt og flutti Már
Valjó	8;1839	þá varðveitti hann spjotið. Það var	gullrekið	. Þeir spurðu hvaðan honum kæmi það
Laxd	21;1563	Hann var gyrdur sverði og voru	gullrekin	hjöltin. Hann hafði krókaspjót í hendi
Floam	9;733	sverði og hafði spjót mikið í hendi og	gullrekinn	á falurinn. Þeir fedgar höfðu
Laxd	44;1604	helgi. Hann hafði í hendi spjót og	gullrekinn	falurinn á. Allir menn hans voru í
Egla	84;509	í hendi krókaspjót, var þar	gullrekinn	falurinn. Hann var sverði gyrdur. Þar
ÞorSH	1;2061	og drengilega og þigg af mér eina öxi	gullrekna	. Hana sómir þér að bera."
VígGl	8;1917	Hann tók þá feldinn blá og spjotið	gullrekna	í hönd sér, lét söðla hest sinn.
Laxd	24;1570	Ólafur tekur í hönd sér spjotið	gullrekna	, konungsmaut, gengur nú heiman og
Vatn	43;1897	jarli og hann gaf honum öxi	gullrekna	og góð kleði og kvaðst vera skyldu
VígGl	25;1943	Gissuri feldinn blá en Ásgrími spjotið	gullrekna	og skildust vinir. Um veturinn
Laxd	29;1575	En að skilnaði gaf jarl honum öxi	gullrekna	og var það hin mesta gersemi, skildust
VígGl	6;1913	í skautfeldi blám og lék sér að spjoti	gullreknu	, gekk síðan að honum og kvaddi hann en
Þorhv	7;2059	lék sveininn Helgi Þorgilsson sér að	gullreknu	spjoti er Þorsteinn fagri hafði sett

(17) *silfurrekinn*, adj. indlagt med Sölv ...

silfurrekinn lo; silfurrekin (1); silfurrekinn (1); silfurrekna (5)

Svarf	24;1817	kastað niður glófum og þar lá hjá öx	silfurrekin
Grett	48;1027	í hendi og öngvir krókarnir á og var	silfurrekinn
Gunnl	8;1178	vel ortur. Jarl gaf honum breiðöxi,	silfurrekna
Njála	138;299	herðum sér og gullhlað um höfuð og öxi	silfurrekna
Njála	147;325	reið í blárrí kápu og hafði litla öxi	silfurrekna
Halló	4;1230	og gaf honum klæði góð og mikla öxi	silfurrekna
HallM	5;1201	þakkaði honum og gaf honum exi mikla	silfurrekna

. Karl tekur upp og leggur í kné sér falurinn á. Hann settist niður og drap alla þar er bæta þótti, að kvæðislausnum í hendi. Bjarni mælti: "Hér ber í hendi. En er þeir komu í túnið þá og bauð honum með sér að vera um og góð klæði og bauð honum með sér að

(18) *siðbúinn*, adj. = *seinbúinn* ...

seinbúinn, adj. silde færðig, = *siðbúinn* ...

siðbúinn lo; siðbúinn (5); siðbúinir (7)

Eyrb	40;587	og regn nokkuð og var hann heldur	siðbúinn
Grett	37;1012	hann til utanferðar og varð heldur	siðbúinn
Halló	12;1249	Fór hann það sama sumar utan og varð	siðbúinn
Njála	159;345	þann vetur. En um sumarið varð hann	siðbúinn
Grett	59;1045	honum margt til dvala og var af því	siðbúinn
Heið	38;1393	þriðji tugur manna, verða heldur	siðbúinir
Gunnl	12;1189	norður á Sléttu og urðu þeir	siðbúinir
Finnb	9;633	Og um daginn eftir verða þeir	siðbúinir
Njála	159;345	þeir þar á átján. Þeir urðu heldur	siðbúinir
BjHit	3;77	Býst hann nú til utanferðar og urðu	siðbúinir
Eyrb	13;545	eftir fóru þeir til Íslands og urðu	siðbúinir
Eyrb	47;600	þegar far um sumarið og urðu heldur	siðbúinir

. En er hann kom upp á heiðina kólnaði . Kom hann eigi fyrr norður á Gáseyri en . Kom hann við Orkneyjar og fór þegar . Menn ræddu um að vant væri skip hans. og reið litlu fyrir veturnætur. Fór **siðbúinir** , láta í haf og eru ellefu dægur úti. mjög og sigldu þeir í haf þegar byr gaf og riður Þorgeir á leið með þeim ofan og sigldu þó í haf og höfðu langa . Spurdist það til hirðar jarls að . Þeir höfðu harða útivist og komu . Þeir tóku út landnyrðing og

(19) *skartsmaður*, m. = *skartsamr maður* ...

skartsamr, adj. tilbøielig til at bruge *skart* ...

skartsmaður k; skartsmaður (8)

Laxd	77;1652	gefið honum. Bolli var svo mikill	skartsmaður
Vatn	42;1895	að klæðum og vopnum því að hann var	skartsmaður
Finnb	38;664	en aðrir menn. Var hann og hinn mesti	skartsmaður
GunnKe	1;1144	svo hétu: Helgi og Gunnar. Var Helgi	skartsmaður
GisL	14;912	Þorkell Súrsson var	skartsmaður
Eirik	3;521	var vænn maður og vel mannaður og	skartsmaður
Fljót	19;713	og hefi hreinsað áður því að þú ert	skartsmaður
Laxd	28;1574	og hinn hermannlegasti, mikill	skartsmaður

er hann kom út úr för þessi að hann hinn mesti og kom í síðasta lagi. í búningi. Hrafn hinn litli var með mikill, hæfilátur og hversdagsgæfur. mikill og ofláti og vann ekki fyrir búi mikill. Einar var í siglingu landa í mikill. Vil eg eigi að saurgist klæði **skartsmaður** . Þeir unnust mikið fóstbræður.

(20) *skrautmenni*, n = *skrautgjarn maður* ...

skrautgjarn, adj. pragtlysten ...

skrautmenni h; skrautmenni (5)

GisL	4;902	og friður sýnum, rammur að afli og	skrautmenni
Reykð	12;1749	húfu á höfði og kvað hann vera	skrautmenni
Njála	82;219	búið mjög. Jarl mælti: "Þú ert	skrautmenni
Njála	91;233	honum hvert er hann fór. Þráinn var	skrautmenni
Vopnf	4;1989	fyrri og sat innri því að hann var	skrautmenni

skrautmenni hið mesta. Gisli var maður svartur og hið mesta. Og þá bað hann Þorgeir láta mikið Þráinn og hefir þú það af Gunnari mikið. Hann reið jafnan í blárrí kápu mikið. Orð var á því að þeim Helga og

(21) *stórilla*, adv. særdeles ilde ...

stórilla ao; stórilla (30)

Grett	17;975	fjúka í kviðlinga. Það líkaði mönnum	stórilla
Vatn	45;1901	Og er Grís vissi þetta líkaði honum	stórilla
Vatn	22;1868	við honum. Synir Ingimundar tóku því	stórilla
Grett	83;1082	þeirra Grettis og Illuga líkaði	stórilla

. Einn dag var það að veður var en Hallfredur fór utan þegar samsumars er Hrolleifur sat í kostum þeirra en er þeir fréttu vigin og tóku svo að

Vatn	28;1875	Bæði var hann hjófur og þó um annað	stórilla	fallinn. Þótti mönnum með stórmeinum
HænsP	17;1436	er gefin þóroddi og líkar Oddi	stórilla	. Fara nú heim við svo búið. Eftir það
Vatn	28;1877	kom upp. Þorsteinn mælti: "	Stórilla	hefir nú tekist er Austmaðurinn minn
Fljót	26;726	Veit eg að Bessa fóstura þínum muni	stórilla	líka ef hann verður var við."
Vatn	47;1903	Þróttólfi og Fóstólfi. Þeim líkaði	stórilla	og beiddu bóta fyrir og kváðust sæst
Laxd	37;1590	mun fyrir vera, fer heim og líkar	stórilla	. Og er kyrrt að kalla. Og sitja menn um
Hávís	22;1333	en þeir Þórarinn og Dýri undu við	stórilla	. Og er Steinþór kom heim á Eyri
Grett	43;1020	um haustið. Þorbirni óxnamegin líkaði	stórilla	og gat þó ekki að gert því að Atli var
BjHit	34;123	hafði gervar og unir Þórður við	stórilla	og hans menn þótt þá mætti ekki að
Eyrb	30;574	alla í bú sitt. Þetta líkaði Þórólfi	stórilla	og heimti verð af Arnkatti en Arnkell
Laxd	30;1576	eftir leggja. Þetta líkar þeim mæðgum	stórilla	og segja Ólafi til. En Ólafur
Grett	14;968	Þetta var um haustið. Ásmundi líkaði	stórilla	og spurði hvort Grettir hefði drepð
Laxd	51;1616	líkaði þeim Halldóri og Steinþóri	stórilla	og svo öllum sonum Ólafs og kváðu þungt
Reykð	22;1768	á að ná Skútu og una nú	stórilla	sinum hlut en létu þar fé mikið. Og
Vopnf	7;1995	ofan á hris. Geitis menn undu	stórilla	sinum hlut og við ekki annað verr en
Eyrb	33;578	þeir feðgar. För Þórólfur heim og unir	stórilla	sinum hlut og þykist nú eigi sinni ár
Laxd	65;1636	hann heim í Tungu til búss síns og unir	stórilla	sinum hlut. Þann vetur
Eyrb	31;575	sér. Þórólfi bægifót líkaði	stórilla	við Arnkel er þrælarnir voru drepnir og
Hávís	14;1324	er sveinarnir spyrja þetta verða þeir	stórilla	við og kalla þetta hið mesta arfrán að
BjHit	29;113	í öllum viðskiptum og unir Þórður	stórilla	við og þeir menn er að málum stóðu með
Finnb	32;656	og riður brott við annan mann og unir	stórilla	við sína ferð, kemur heim og er lengi
VigGl	24;1942	Ríða menn í brott og undu Esphælingar	stórilla	við. Kallar Þórarinn hann hraklegt gert
GisL	26;946	Eyjólfi hinum grá. Líkar Eyjólfi nú	stórilla	þetta allt saman. Gisli er nú var
BjHit	26;107	heill er skammt leið. Þórði líkaði	stórilla	. Þorsteinn hét maður og
GrænS	3;1100	Tyrkir suðurmaður. Leifur kunnir því	stórilla	því að Tyrkir hafði lengi verið með
Grett	7;961	för heim við það. Þetta líkaði	stórilla	Öndóttssonum og nokkuru síðar fór

(22) *skotfæri*, n. 1) Afstand inden hvilken man kan ramme nogen med Skyde- eller Kastevaaben ...

skotfæri hk; skotfæri (7)

GisLS	27;883	um síðir að þá er Börkur kominn í	skotfæri	er þau eru komin að landi. Þá
Njála	72;207	sig og skýtur þegar er þeir komu í	skotfæri	. Sérði Gunnar við það mjög marga menn
Njála	102;247	ofan að Kerlingardalsá og komst í	skotfæri	við hann og skýtur til hans spjóti og í
Fljót	12;693	tordýfil. Og þegar hann þóttist í	skotfæri	við hann skaut hann til hans spjóti.
GisL	23;938	þá er Börkur og hans menn kominn í	skotfæri	við þau. Þá tekur Gisli til orðs:
BjHit	25;107	það fram í veginn þegar hann kom í	skotfæri	við þá og varð þar fyrir maður er
Njála	72;208	og örvarnar og munt þú komast í	skotfæri	við Þorgeir Starkaðarson." Gunnar

(23) One must be prepared to allow a grammar to characterize a certain sentence as ill-formed, even though that sentence is actually attested in the surviving documents. The sentence might have been consciously used as an archaism, as an imitation of a foreign construction, or even as deliberately ungrammatical. [...] we reject the traditional restriction that one may use only attested sentences of classical Greek, Early Modern English, etc., as evidence for one's hypothesis. Enough is known about Classical Greek for one to make a large number of generalizations, enough to allow most college curricula to include courses on prose composition, where the student composes and the teacher corrects original and otherwise unattested Greek sentences, based on their trained intuitions about the language. [...] Thus, although one is bound to the texts, they must be used with philological skill and one must be ready to characterize certain unattested sentences as well-formed and some attested sentences as ill-formed. (Lightfoot 1979:5-6)

(24) *iðr*, n.pl. Indvolde ...

iður hk ft; iðrin (12); iðrunum (2); iðurin (1)

GisLS	36;896	til hans með spjótum svo að út falla	iðrin	en hann sveipar að sér iðrunum og
Fljót	17;706	hann af sér klæðum. Þá falla út	iðrin	. Hann sest þá niður og lét Þorkell þar
GisL	27;951	þeir særa hann á hol svo að út falla	iðrin	. Hann sveipar nú að sér iðrunum með
Laxd	49;1614	þó barist um hrið svo að úti lágu	iðrin	. Í þessi svipan hjó Kjartan fót af
LjósA	3;1729	einn. Hann var eigi að óakafari þó að	iðrin	lægju úti. Guðmundur hopaði undan og
LjósC	19;1688	einn. Hann var eigi að óakafari þó að	iðrin	lægju úti. Guðmundur hopaði undan og
LjósC	19;1688	við ef þú þorir því að nú liggja úti	iðrin	min. Þar hefir þú jafngjarn á verið er

LjósA	3;1729	þú nú hingað Guðmundur. Úti liggja nú	iðrin	min." Síðan drápu þeir hann.
Gullþ	15;1136	renndi ofan í kvíðinn svo að út féllu	iðrin	og létust þeir þar báðir fæðgar af
Grett	66;1057	alla bringspalina og kvíðinn svo að	iðrin	steyptust úr honum ofan í ána og
Laxd	55;1621	hélt að sér kyrtlinum að eigi hlýpu út	iðrin	. Þá hljóp Steinþór Ólafsson að Bolla
Heið	30;1384	bóróddi og fellur hann og liggja úti	iðrin	. Þorbjörn sér nú frændur sína, hirðir
GisIL	27;951	falla iðrin. Hann sveipar nú að sér	iðrunum	með skyrtnni og bindur svo að sér með
GisLS	36;896	út falla iðrin en hann sveipar að sér	iðrunum	og skyrtnni og bindur að fyrir neðan
Svarf	5;1786	bringspölu og hljóp á hol svo út féllu	iðurin	. Sveipaði eg þá að mér klæðunum og svo

(25) *kálfi*, m. Indlæggen, det tykke Kjød paa Læggens Bagside ...

kálfi k; kálfa (1); kálfann (5); kálfi (3)

GisIL	21;928	skýtur þangað til spjóti og kemur í	kálfa	Gísla. Hann sendir aftur spjótið og
GisLS	20;874	skýtur spjóti á gagngert og kemur í	kálfann	á Gísla. Hann sendir aftur spjótið og
GisLS	27;883	skýtur eftir honum spjóti og kom í	kálfann	á honum og skar út úr og varð það
Föstb	24;834	höggid á lærið og reist ofan lærið og	kálfann	. Hljóp óxin niður í þröskuldinn. Ljótur
GisIL	24;938	þá spjóti eftir honum og kemur í	kálfann	og varð það mikið sár. Gíslu kippir
Föstb	24;836	fyrir neðan knésfótinn og beit úr	kálfann	úr fætinum. Kár haltrar heim og verður
Harð	39;1294	báða fætur, annan þar sem mjóstur var	kálfi	en annan í ristarlið. Síðan hljóp
Eyrb	18;552	svo að Þórarinn hóf fót af Þóri þar er	kálfi	var digrastur en drap báða förunauta
Njála	145;318	til Skafta og kom fyrir neðan það er	kálfi	var digrastur og svo í gegnum báða

(26) *hatt*, m Hat, Hætte, = *hött*, som det synes brugt om alle Slags Hovedbedækning, saavel særskilt, som forbunden med eller tilhørende den Overklædning, som en Person er iført.

hattur k; hatt (11)

GisLS	28;886	búð þeirra. Þorkell hafði gerskan	hatt	á höfði og feld grán og gulldálk um
Grett	54;1037	og á töskur. Þessi maður hafði síðan	hatt	á höfði og sá óglöggt í andlit honum.
Laxd	12;1546	og hafði gerskan	hatt	á höfði. Höskuldur spurði þann mann að
Laxd	69;1640	og bringubreiður. Sá maður hafði	hatt	á höfði. Þorkell spurði hver hann væri
GisIL	25;940	með þeim allvingott. Þorkell hafði	hatt	gerskan á höfði og grán feld yfir sér
Njála	31;159	og skarband, og gullhnútar á, og	hatt	gerskan. Gunnar fór norður til
LjósA	1;1718	og hlyna fyrir honum. Hann sendi út	hatt	girskan og taparóxi þeim Guðmundi og
LjósC	2;1656	Jarl kvaðst fyrir mundu senda girskan	hatt	Guðmundi hinum ríka en Þorgeiri
Föstb	20;818	út á skipsbryggjuna. Sá hefir síðan	hatt	, mikill maður vexti, herðibreiður og
Egla	60;455	hann þegar í borgina. Hann hafði síðan	hatt	yfir hjálmi og alvæpni hafði hann.
Njála	22;149	Hvítá vestur þá skalt þú láta slota	hatt	þinn mjög. Þá mun eftir spurt hver sá

(27) *brók*, f. (G. *brókar*, N.Pl. *brækr*) Brog, Bure, Klædningsstykke som skjuler Legemet fra Beltestedet over Laarene og nedover Knæet, og bestaar af to Halvdele, der tilsammen betegnes ved Plur. *brækr*; medens derimod hver Halvdel betegnes ved Sing. *brók*, som dog ofte anvendes enstydigt med *brækr*.

brók kv; brók (1); brókin (1); brókina (1); brókinni (1); brókum (11); brækur (12); brækurnar (2)

Hávís	2;1301	að Ólafur færi í fleiri klæði en eina	brók	og skyrta gyrða í brækur. Aldrei fór
Eyrb	45;598	og togaði af öllu afli og gekk eigi af	brókin	. Þá gekk til Snorri goði og
Eyrb	45;598	og hafði níst allt samt, fótinn og	brókina	. Mælti Snorri þá að hann væri eigi
Eyrb	45;598	af honum. Og er hann skyldi kippa	brókinni	fékk hann eigi af honum komið.
Njála	123;272	til sín slæðurnar en kastaði	brókum	blám til Flosa og kvað hann
Laxd	35;1583	hvað konu varðaði ef hún væri í	brókum	jafnan svo sem karlar. Guðrún
Fljót	16;704	sína og kemst í en áður í	brókum	leistalausum. Voru ilbönd undir neðan.
Laxd	63;1632	Hann var í blám kyrtli og í svörtum	brókum	og gyrður í brækur. Sá maður var
BjHit	27;110	næturþjörg þeirra að sumir komust úr	brókum	og héngu þær um nóttina á þili frernar
Laxd	35;1583	Þórður að Auður kona þin er jafnan í	brókum	og setgeiri í en vafið spjörum mjög í
Njála	120;267	hann var í blám kyrtli og í blárendum	brókum	og uppháva svarta skúa á fótum. Hann
Fljót	18;710	og ekki í hendi. Og er hann bregður	brókum	sinum þá heyrir hann mannamál suður á
Laxd	35;1584	Auður á bak og var hún þá að visu í	brókum	. Smalásveinn reið öðrum hesti og gat
Fljót	13;698	höfðu um daginn. Þeir voru í stakki og	brókum	. Þá mælti Helgi við Grím bróður
Hávís	2;1303	Ólafur lagðist niður í skyrta og	brókum	því að hann hafði aldrei fleiri klæði.
Fljót	11;691	voru í söluvaðmálskuflum mórendum, þar	brækur	ad neðan. Feldi höfðu þeir til
Hávís	2;1301	klæði en eina brók og skyrta gyrða í	brækur	. Aldrei fór hann svo af bæ á brott að

Grett	75;1068	og hafði söluvoðarkufl og gyrður í	brækur	. Hann lét fitja saman fingurna. Veður
Finnb	4;627	og hettu. Hana gyrti hann í	brækur	niður. Krækil hafði hann í hendi og
LjósA	6;1733	Vaðla og var Þórhildur úti og gyrð í	brækur	og hafði hjálm á höfði og öx í hendi.
LjósC	21;1691	Vaðla og var Þórhildur úti og gyrð í	brækur	og hafði hjálm á höfði og öx í hendi.
ValJó	4;1833	rás mikilli. Halli var gyrður í	brækur	og hafði skikkju yfir sér. Hann kastaði
Gullþ	9;1128	vararvoðarstakki og hafði hvítar	brækur	og vafði að neðan spjörum. Því var
Fljót	26;726	voru svo klæddir að þeir voru gyrðir í	brækur	og voru yfir utan í vararfeldum og
Laxd	63;1632	og í svörtum brókum og gyrður í	brækur	. Sá maður var réttleitur og hvítur á
Vopnf	2;1988	mikinn og þunnan og lét annan enda í	brækur	sinar en annan fyrir brjóst. Hann hafði
Hávís	11;1318	öxi. Sá var í blám stakki og gyrður í	brækur	. Þeir snúa í mót honum og er þeir
Fóstb	23;828	Falgeirs. Rak Þormóður þá ofan um hann	brækurnar	. Falgeiri daprast þá sundið. Fer hann
Grett	72;1067	aftur yfir bak Þórði og tók svo í	brækurnar	og kippti upp fótunum og kastaði honum

(28) *skapstórr*, adj. = skapmikill ...

skapmikill, adj. af Sindsbeskaffenhed ikke som Folk i Alm., men saadan, at man hæver sig over dem baade ved de Indtryk, som en modtager af sine Oplevelser, og ved de Foretagender, hvorpaa man indlader sig ...

skapstór lo; skapstór (13); skapstórir (2); skapstærri (1)

Njála	97;240	bónorðið. Hún kvaðst vera kona	skapstór	"og veit eg eigi hversu mér er hent við
Eyrb	28;568	og sköruleg, ofláti mikill og heldur	skapstór	. En er Styr fann tal þeirra þá
Egla	79;489	kona og kvenna mest, vitur og heldur	skapstór	en hversdaglega kyrrlát. Egill kunnir
Fljót	6;684	vel en við aðra menn var hún heldur	skapstór	en þess í milli fálát og steigurlát en
Njála	9;136	hent," sagði Ösvifur, "hún er kona	skapstór	en þú ert harðlyndur og óvæginn."
HarðV	1;1296	Hún var ekkja. Hún var skörungur og	skapstór	. Grimur hét son hennar er þar óx upp
Þórð	1;2008	kvenna vænust og ofláti mikill og	skapstór	. Hún var allra kvenna högust þeirra er
Laxd	9;1543	að sér og mart vel kunnandi og heldur	skapstór	jafnan. Vel var um samfarar þeirra
Harð	2;1254	Hún var skörungur mikill, skjótorð og	skapstór	og harðúðig í öllu. Þar óx upp
Fljót	10;688	gefa, svo var hún órlát. Hún var	skapstór	og skörungur mikill, skaffinn drengur
Laxd	31;1577	miklu fé. Þurður var vitur kona og	skapstór	og skörungur mikill. Hallur hét son
Eirik	3;521	bera þessi mál upp því að Þorbjörn er	skapstór	og þó metnaðarmaður mikill."
Eyrb	18;550	þeirra, drengileg kona og heldur	skapstór	. Styr var héraðrikur og hafði fjölmennt
Eyrb	25;563	Hygg eg að þeir verði þér stírdír og	skapstórir	þegar er þér kaupist við. Hygg eg það
Laxd	35;1583	við fleiri manna ráð því að menn eru	skapstórir	þeir er sér mun þykja misboðið í þessu?
Laxd	63;1636	tjá mundu "því að Þorgils er miklu	skapstærri	maður en hann muni hér að smáhlutum

(29) *skapþungr*, adj. modsat *skaplétt*; *e-m er skapþungt*. en er ilde tilmode, i slet Humør.

skapþungur lo; skapþungt (9)

Njála	116;261	augum sér og grét. Flosi mælti: "	skapþungt	er þér nú frændkona er þú grætur en þó
HallM	10;1214	kemur Grís til seljanna. Kolfinnu var	skapþungt	. Grís sá það. Hann kvað
Fóstb	8;791	reiddist hann við er honum var áður	skapþungt	. Hann ríður þá yfir ána að Torfa og
Vopnf	13;1998	hvi hún gréti eða hvi henni væri svo	skapþungt	. Hún kvaðst gráta drauma sína.
Njála	6;132	Hann fagnaði henni vel en henni var	skapþungt	nokkuð. Og er hann fann það mælti
Fljót	20;719	Snýr hún nú til rekkju sinnar og er	skapþungt	sem von var til. Sofa menn af nóttina.
HallÓ	11;1247	Hallfreður þá i brottu. Kolfinnu var	skapþungt	. Það sá Grís og kvað:
Njála	11;138	frá Hallgerði að hún sat úti og var	skapþungt	. Þjóstólfur gekk að og sá að hún
Njála	10;136	honum hvað ætlað var og var henni	skapþungt	. Þjóstólfur mælti: "Ger þú þér

(30) *búráð*, n. Husets, Husholdningens Bestyrelse ...

búsfórráð, n. = *búráð* ...

búráð hk ft; búráðum (3)

Njála	14;143	Hallgerði ef hún vildi taka við	búráðum	. "Eigi vil eg það," segir hún.
Njála	34;163	og atkvæðamikil. Þorgerður tók við	búráðum	að Grjótá og var góð húsfreyja.
Njála	34;163	það vel. Hallgerður tók við	búráðum	og var fengsöm og atkvæðamikil.

búsfórráð hk ft; búsfórráð (1)

Grett	28;997	þá við honum sæmilega. Atli hafði þá	búsfórráð	. Féll vel á með þeim bræðrum. Þá
-------	--------	--------------------------------------	------------------	-----------------------------------

(31) *hvíld*, f. Hvile, Ro i Modsætning til Arbeide og Anstrengelse ...

hvíld kv; hvíld (12); hvíldar (5); hvíldir (1)

GíslS	35;896	en þeir sárir og móðir. Verður nú	hvíld	á adsókninni. Þá eggjar Eyjólfur menn
Reykd	13;1750	og riðu snemma aftans heiman, taka	hvíld	á Fljótsheiði gagnvert Öndólfstöðum og
Vopnf	18;2004	skammt til túngarðsins þá tóku þeir	hvíld	. Bjarni mælti: "Eigi mun eg
Njála	145;319	dauður til jarðar. Þá varð	hvíld	nokkur á um bardagann. Snorri goði kom
Vatn	7;1851	hans menn voru. Og er kveldaði varð á	hvíld	nokkur bardaganum. Ingimundur
Heið	31;1386	og er óvígur. Nú verður á	hvíld	nokkur og binda menn sár sín. Nú er sán
Heið	31;1385	og hann fellur. Nú er á	hvíld	nokkur og nú er sán reið manna sex. Þar
Föstb	24;833	hjá skipinu og kemst á kjöl, tekur þar	hvíld	og litast um og hyggur að ef hann sjái
Flóam	13;737	Þorgils ofan á hann. Tekur hann þar þá	hvíld	og nær síðan öxi sinni. Höggur Þorgils
Njála	77;212	og fór svo fram um hrið. Þeir tóku	hvíld	og sóttu að í annað sinn. Gunnar skaut
Njála	30;157	báðir um daginn. Kolskeggur tók	hvíld	um daginn á skipi Gunnars og sér Gunnar
Reykd	12;1749	eigi nýtt um það. Og í einhverri	hvíld	þá er menn varði minnst þá lýstur
GunKe	5;1151	og vetradi, en flestum þótti mál	hvíldar	af löngu sjóvolki. Og var það af ráðið
FöstF	1;845	heita þér að þú komir til nokkurar	hvíldar	eftir sjöund þína og munt þú eigi mega
Egla	65;469	hin fyrsta hrið. Þá beiddist Ljótur	hvíldar	. Egill lét það og vera. Nema þeir þá
GunKV	16;1164	svo að hann mæddist og beiddist	hvíldar	um stund og það veitti Gunnar honum.
GunKe	9;1158	að hann var maður yngri og beiddi Örn	hvíldar	. Þeir hvíldust og studdust fram á vopn
Föstb	24;837	sker þau er á leiðinni voru og tók þar	hvíldir	. Og er skammt var til meginlands þá

(32) *sjatna*, v. (*að*) 1) synke sammen ... 2) fordøies ... 3) lægge sig, falde bort, ophøre ... om *úfriðr*, *úþokki*

...

sjatna so; sjatna (7)

Heið	37;1392	vitrum mönnum þá líklegast til að	sjatna	mundi þeirra ofsi, svo mikill sem var,
Heið	36;1391	er vænst er að best megi haldast og	sjatna	mætti ófriðurinn." Þá
LjósA	1;1717	Ófeigur mælti: "Illa mun	sjatna	ofsi þeirra bræðra en koma mun eg hér
LjósC	1;1655	Ófeigur mælti: "Illa mun	sjatna	ofsi þeirra bræðra en koma mun eg hér
Heið	37;1392	á fébætur. Væntu þeir að heldur mundi	sjatna	ófriðurinn og þótti sér það eigi minni
Njála	92;234	allir vita að eigi mundi svo gert	sjatna	. Runólfur son Úlfs aurgöða austur
Flóam	32;762	bað hann utan fara "og megi þá	sjatna	þessi óþokki er í millum ykkar er."

(33) *litklæði*, n.pl. røde Klæder ...

litklæði hk ft; litklæðum (21); litklæðunum (1)

HallM	10;1217	hann út á holtið og sá menn riða í	litklæðum	að sér. Hann spurði þá tíðinda en þeir
HallÓ	11;1245	sem hann gerði. Þeir riðu allir í	litklæðum	. En er þeir fóru vestur frá
Laxd	68;1639	því að flestir allir menn voru í	litklæðum	. Guðrún hafði nær hundrað
Njála	54;188	átta saman og voru fjórir í	litklæðum	." Gunnar mælti: "Þar mun vera
HallÓ	12;1249	á holtsgötu nokkura og sá menn riða í	litklæðum	. Hann gekk til þeirra manna og spurði
HallÓ	11;1245	að tólf menn riðu að selinu, allir í	litklæðum	litklæðum . Hún svarar: "Þeir munu eigi
HallM	9;1212	menn riðu að selinu og voru allir í	litklæðum	. Hún svarar: "Þeir munu eigi
Grett	59;1045	sinna: "Nú skulum vér riða í	litklæðum	í dag og látum skógarmanninn það sjá að
Njála	92;235	markaður á hjörtur. Allir voru þeir í	litklæðum	. Njáll kallaði á Skarphæðin:
Eyrb	40;586	riðu þeir til kaupmennirnir allir í	litklæðum	. Og er þeir komu til mannamótsins var
Heið	21;1371	Barda og förunautum hans þrír menn í	litklæðum	og hittust þeir brátt er hvorir riðu í
HallM	9;1212	til Langadals. Þeir voru allir í	litklæðum	og stefndu til selja Griss. Kolfinna
Hrafn	14;1412	fjórir farmenn. Voru þeir og allir í	litklæðum	, riðu við fagra skjöldu. Þeir riðu um
Njála	45;177	sá Sigmund því að hann var í	litklæðum	. Skarphæðinn mælti: "Sjáð þér
Flóam	32;762	þar mest konur hjá honum. Hann var í	litklæðum	. Tóku nú fast á. Maður reið á landinu
Vatn	31;1881	og var kona eitt. Þeir voru allir í	litklæðum	. Vesl hafði einn yfir sér og slæður af
GíslS	5;856	með fjóra tigu manna og voru allir í	litklæðum	. Þar var í för Vesteinn mágur Gísla og
GíslL	11;909	fjórir tigur manna og voru allir í	litklæðum	. Þar var Vesteinn mágur Gísla og allir
Eyrb	20;559	nú væru fjórtán menn saman og einn í	litklæðum	. Þá mælti Katla: "Mun Geirriður
Grett	52;1034	menn neðan eftir dalnum. Var einn í	litklæðum	. Þeir gátu að mundi Þorbjörg húsfreyja
Laxd	44;1604	falurinn á. Allir menn hans voru í	litklæðum	. Þeir voru alls á þriðja tigi manna.
Reykd	29;1777	heita Vestmann er fyrir þeim var og í	litklæðunum	var en hinir tveir fengnir honum til

(34) *laug, f. ... 2*) varm Kilde som har dannet et Bækken, Basin skikket til Badning ...

laug kv; laug (8); lauga (1); laugar (17); laugarinnar (1); laugina (4); lauginni (3); laugu (2); laugunni (1)

Grett	50;1031	dag nokkuð eftir jól að Grettir fór í	laug	einn saman. Þorgeir vissi það og
Svarf	28;1824	hafði borist. Karl létur gera henni	laug	og fá henni góð klæði. Þá gekk Karl
Kjaln	9;1447	heim til Kollafjarðar og var Ólöf við	laug	og heilsaði Búa. Hann tók
Svarf	28;1823	hana til skips og lét gera henni	laug	og klæddi hana góðum klæðum og gerði
BandM	7;11	Og um vorið hittast þeir fæðgar við	laug	og spyr Ófeigur tíðinda. Oddur lést
Kjaln	9;1447	hjá þér." Hún gerði honum þá	laug	og strauk hvert bein á honum. Síðan
Fljót	17;707	hádegiskeið. Þá hafði Kórekur búið	laug	. Tekur hann nú og fægir sár Gunnsteins
Grett	75;1068	gekk til bæjar að Reykjum og fór í	laug	þvi honum var orðið nokkuð
BjHit	9;86	ger kerlaug þvi að eigi er annarra	lauga	kostur í Noregi. Konungur og hans menn
Þórð	5;2020	Það var einn dag að Ormur gekk til	laugar	að Sigríður frá Ósi var þar fyrir og
Þórð	3;2015	mikill. Hann gekk jafnan til	laugar	að skemmta sér. Og einn dag gengu
Þórð	3;2015	Og einn dag gengu þeir Skeggi til	laugar	effir vanda og lágu við laugina og
VígGl	11;1921	En Þorgrímur Þórisson fór þann dag til	laugar	er þeirra var utan von með maltið og
VígGl	19;1932	riða með sér og kveðst mundu riða til	laugar	. Hann stefnir suður úr garði um
Þórð	3;2015	Þenna dag gekk Sigríður frá Ósi til	laugar	með lérefst sin og bjóst í þann tíma
Egla	88;516	bað þá taka sér hest "vil eg fara til	laugar	." Og er Egill var búinn gekk
Laxd	33;1579	og dvelst þar um hríð. Guðrún kom til	laugar	og fagnar vel Gestri frænda sínum.
BandK	7;35	misserin. Nú riður Oddur oft til	laugar	og hittir föður sinn og batnar
Njála	116;261	Síðan voru borð tekin en Flosi tók	laugar	og lið hans. Flosi hugði að
Þórð	12;2039	sama dag hafði Ásbjörn gengið til	laugar	og sex menn með honum. Nú er að
LjósA	2;1726	En um morguninn riðu þeir til	laugar	og töluðu mart.
LjósA	2;1726	vildara að riða með mér um daga til	laugar	og vinna ekki?" Hann kvað sér
Egla	88;517	kastað í fé sínu. Fyrir sunnan ána eru	laugar	og þar skammt frá jarðholur stórar og
LjósC	18;1685	þykir þér nokkuð hæggra að riða til	laugar	um daga?" Hann kvað það vist enn
Kjaln	18;1458	Búi gengu þá austur undir fjallið til	laugar	. Þar voru vellir fagrir. Síðan
Vatn	44;1898	í anddyri. Þá var Glædir þar og tók	laugar	. Þá gengu menn hjá honum með
LjósA	2;1727	riður Þorsteinn með Guðmundi oft til	laugarinnar	. Og fannst mönnum mjög orð um það og
BjHit	9;86	sín á völlinn en tjaldað var yfir	laugina	. En það var mönnum þá titt að hafa
Kjaln	16;1457	kveðst mundu eiga þar dvöl nokkura við	laugina	og binda sár sín. Var nú svo gert.
BjHit	9;86	Noregi. Konungur og hans menn fóru í	laugina	og lögðu menn klæði sín á völlinn en
Þórð	3;2015	til laugar effir vanda og lágu við	laugina	og töluðust með. Þenna dag gekk
Grett	50;1031	ef eg ræð á hann þá er hann fer frá	lauginni	." "Ekki er mér um það," sagði
Grett	50;1031	öxina. Grettir gekk þá neðan frá	lauginni	og er þeir fundust mælti Þorgeir: "Er
Grett	75;1069	nokkuð kalt. Bakadist hann lengi í	lauginni	um nóttina og fór síðan í stofu. Þar
Þórð	12;2040	Reykja. Í þann tíma gekk Ásbjörn frá	laugu	og sá mannareidina. Ásbjörn mælti
Laxd	39;1592	Jafnan bar svo til að Guðrún var að	laugu	. Þótti Kjartani gott að tala við
Reykð	16;1757	og sjá þeir að menn ganga brott úr	laugunni	og kenna að þar var Steingrímur og

(35)

dulkofri kv; dulkofra (1)

Fljót	20;719	hvar væri. "Ekki hirði eg nú um	dulkofra	þinn því að eg mun nær geta hvar hann
-------	--------	---------------------------------	-----------------	---------------------------------------